

ELEMENTE DE DREPT PENAL COMPARAT PRIVIND INFRAȚIUNEA DE CREARE A UNEI ORGANIZAȚII CRIMINALE CU CARACTER TERORIST

Andrei CAZACICOV

Doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova,
Chișinău, Republica Moldova
e-mail: andreicazacicov@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1117-1684>

Inga DARII

Master în drept, asistent judiciar în cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,
Chișinău, Republica Moldova
e-mail: ingadarii10@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2780-4290>

În ultima perioadă de timp, comunitatea internațională se confruntă cu amenințări grave la adresa securității și ordinii mondiale, ce se exprimă prin noi forme de manifestare a criminalității, mai ales sub aspectul său organizat și terorist. Conform legislației penale a Republicii Moldova, scopul comiterii uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist determină agravarea răspunderii penale pentru crearea sau conducerea unei organizații criminale, fapt ce contrastează pe fundalul prevederilor legislative ale altor state. În cadrul studiului a fost folosită, în mod prioritar, metoda comparativă de examinare a legislațiilor penale ale altor state. Totodată, a fost aplicată pe scară largă, pe lângă metoda analizei logice și studiului de caz, și metoda prospectivă de studiere a dreptului cu referință la tendințele actuale de evoluție a unor norme juridico-penale. Studiul este orientat spre analiza comparativă a normei stipulate la art. 284, alin. (2) Cod penal, prin prisma legislațiilor penale ale statelor vecine (Federația Rusă, Ucraina, România), fapt ce permite evidențierea lacunelor existente, tendințelor generale de incriminare și posibilităților de perfectare a cadrului normativ național. În plus, perfectarea cadrului normativ național, armonizat cu cel al statelor învecinate, oferă largi posibilități în materia cooperării juridice internaționale în materie penală, ceea ce determină repercusiuni asupra tuturor domeniilor vieții sociale în stat.

Cuvinte-cheie: terorism, grup terorist, organizație teroristă, infracțiune cu caracter terorist, grup criminal organizat, organizație criminală.

ELEMENTS OF COMPARATIVE CRIMINAL LAW REGARDING THE CRIME OF CREATING A CRIMINAL ORGANIZATION WITH A TERRORIST CHARACTER

Lately, the international community is facing serious threats to security and world order, which is expressed through new forms of crime, especially in its organized and terrorist aspect. According to the criminal legislation of the Republic of Moldova, the purpose of committing one or more terrorist offenses determines the aggravation of criminal liability for the creation or management of a criminal organization, which contrasts against the background of the legislative provisions of other states. In the study, the comparative method of examining the criminal laws of other states was used

as a priority. At the same time, in addition to the method of logical analysis and case study, the prospective method of studying law with reference to current trends in the evolution of legal and criminal norms has been widely applied. The study is oriented towards the comparative analysis of the norm stipulated in article 284, para. (2) Penal Code, in the light of the criminal laws of the neighboring states (Russian Federation, Ukraine, Romania), which allows highlighting the existing gaps, general tendencies of incrimination and the possibilities of perfecting the national normative framework. In addition, the improvement of the national normative framework, harmonized with that of the neighboring states, offers wide possibilities in the field of international legal cooperation in criminal matters, which determines repercussions on all areas of social life in the state.

Keywords: terrorism, terrorist group, terrorist organization, terrorist crime, organized criminal group, criminal organization.

ÉLÉMENTS DU DROIT PÉNAL COMPARÉ CONCERNANT LE CRIME DE CRÉATION D'UNE ORGANISATION CRIMINELLE DE NATURE TERRORISTE

Ces derniers temps, la communauté internationale a été confrontée à de graves menaces pour la sécurité et l'ordre mondial, qui se traduisent par de nouvelles formes de criminalité, en particulier sous son aspect organisé et terroriste. Selon la législation pénale de la République de Moldova, l'objectif de commettre un ou plusieurs crimes de nature terroriste entraîne une aggravation de la responsabilité pénale, pour la création ou la direction d'une organisation criminelle, ce qui contraste avec le contexte des dispositions des lois d'autres pays. Dans le cadre de l'étude, la méthode comparative d'examen des lois pénales d'autres États a été utilisée en priorité. Dans le même temps, il a été largement appliqué, en plus de la méthode d'analyse logique et d'étude de cas, et de la méthode prospective d'étude du droit en référence aux tendances actuelles de l'évolution des normes pénalo-juridiques. L'étude est orientée vers l'analyse comparative de la norme stipulée à l'art. 284, par. 2) Code pénal à travers les lois pénales des États voisins (Fédération de Russie, République d'Ukraine, Roumanie), ce qui permet de mettre en évidence les lacunes existantes, les tendances générales de la criminalisation et les possibilités de perfectionner le cadre normatif national. En outre, l'amélioration du cadre réglementaire national, harmonisé avec celui des États voisins, offre de larges possibilités en matière de coopération juridique internationale en matière pénale, ce qui a des répercussions sur tous les domaines de la vie sociale de l'État.

Mots-clés: terrorisme, groupe terroriste, organisation terroriste, crime terroriste, groupe criminel organisé, organisation criminelle.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УГОЛОВНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОТНОСИТЕЛЬНО СОЗДАНИЯ КРИМИНАЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ТЕРРОРИСТИЧЕСКОГО ХАРАКТЕРА

В последнее время международное сообщество сталкивается с серьезными угрозами безопасности и мировому порядку, которые выражаются в новых формах преступности, особенно в ее организованном характере и террористическом аспекте. Согласно уголовному законодательству Республики Молдова, цель совершения одного или нескольких террористических преступлений определяет ужесточение уголовной ответственности за создание преступной организации или руководство ею, что противоречит положениям законодательства других государств. В исследовании в качестве приоритетного использовался сравнительный метод изучения уголовного законодательства других государств. Наряду с этим, помимо метода логического анализа и тематического исследования, широко применяется перспективный метод изучения права с учетом современных тенденций развития правовых и уголовных норм. Исследование ориентировано на сравнительный анализ нормы, предусмотренной ст. 284, п. 2 Уголовного кодекса сквозь призму уголовного законодательства соседних государств (Российская Федерация, Украина, Румыния), что позволяет выявить существующие пробелы, общие тенденции инкриминирования и возможности совершенствования национальной нормативной базы. Помимо

этого, совершенствование национальной нормативной базы, приведенной в соответствие с нормативной базой соседних государств, открывает широкие возможности в области международного правового сотрудничества по уголовным делам, что определяет последствия для всех сфер общественной жизни в государстве.

Ключевые слова: терроризм, террористическая группа, террористическая организация, террористическое преступление, организованная преступная группа, преступная организация.

Introducere

În ultima perioadă de timp, comunitatea internațională se confruntă cu amenințări grave la adresa securității și ordinii mondiale, ce se exprimă prin noi forme de manifestare a criminalității, mai ales sub aspectul său organizat [5] și terorist.

Activitatea teroristă instituie regula¹ conform căreia succesul este garantat de planificarea, cooperarea și organizarea prealabilă a grupului de persoane, indiferent de forma preluată: grup criminal organizat, organizație (asociație) criminală, organizație teroristă etc. Mai mult decât atât, activitatea teroristă poate consta doar din constituirea unei formațiuni armate ilegale, a unei comunități (organizații) criminale, a unei grupe organizate în scopul săvârșirii unui act terorist [10], fără atacuri, explozii, incendii, amenințări sau alte manifestări ale acestei activități.

Legătura strânsă dintre infracțiunile cu caracter terorist și formele complexe de organizare a activității criminale se accentuează într-un mod indubitabil.

Răspunderea penală pentru orișice gen de organizație criminală cu orientare teroristă este prevăzută sub o formă sau alta în legislațiile penale ale tuturor statelor lumii, iar discrepanțele existente între aceste forme stârnesc multiple întrebări, răspunsul la care ar spori eficient gradul de protecție antiteroristă.

Metode și materiale aplicate

În cadrul studiului a fost folosită, în mod prioritar, metoda comparatistă de examinare a legislațiilor

¹ Notă: desigur, de la această regulă se pot desprinde și excepții precum a fost atacul terorist din Norvegia din 22.11.2011, care a fost planificat, organizat și realizat de către o singură persoană, și anume de Anders B. Breivik [6].

penale ale altor state. Totodată, a fost aplicată pe scară largă, pe lângă metoda analizei logice și studiului de caz, și metoda prospectivă de studiere a dreptului cu referință la tendințele actuale de evoluție a unor norme juridico-penale.

Idei principale ale cercetării

Republica Moldova, asumându-și o serie de responsabilități prin aderarea la actele normative internaționale [8; 9], și-a orientat o parte substanțială din forțe în direcția prevenirii și combaterii fenomenului criminalității organizate, folosind în acest sens toate mijloacele posibile, inclusiv instrumentele de drept penal.

În acord cu legislația penală în vigoare, crearea sau conducerea unei organizații criminale este o faptă infracțională cu un grad de pericol social sporit, fapt pentru care răspunderea pentru comiterea acesteia este prevăzută la art. 284 Cod penal. Orientarea teroristă a organizației criminale sau a grupului criminal organizat condiționează agravarea răspunderii penale conform art. 284, alin. (2) Cod penal [2].

Doar scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist atribuie norma de la art. 284, alin. (2) Cod penal la infracțiunile cu caracter terorist, lista exhaustivă a cărora este prevăzută de art. 134¹¹ Cod penal. Tot scopul circumstanțiază existența unei infracțiuni consumate în cazul creării sau conducerii unui grup criminal organizat. În celelalte cazuri, spre deosebire de organizația criminală a cărei creare și conducere se pedepsește indiferent de scop, existența grupului criminal organizat este susceptibilă de sancționare, la constatarea unor semne suplimentare, doar conform pregătirii de infracțiune pentru realizarea căreia s-au reunit persoanele.

Altă situație se atestă în cazul în care scopul infracțiunii își găsește o realizare efectivă, adică mai întâi se creează grupul criminal organizat sau organizația criminală, iar ulterior se pregătește, se atentează sau se comite o altă infracțiune. În cazul dat ne aflăm în prezența unui concurs real de infracțiuni. În speță, *cet. L. C. a creat o organizație criminală și în cadrul căreia, împreună cu cet. V. M., l-au amenințat pe cet. A. B. cu răfuială fizică întru comiterea omorului cet. N. S. Ulterior, A. B. a refuzat să ducă până la capăt realizarea planului criminal al condamnaților V. M. și L. C., fapt pentru care, la data de 05.11.2010, a fost maltratată de către ultimul. Acțiunile inculpatului L. C. au fost încadrate conform prevederilor art. 284 alin. (1) și art. 26, 42 alin. (4), 145 alin. (2) lit. i, p) Cod penal [4].*

Întru justificarea reunirii acestor două norme atât de diverse în cadrul unui singur articol, găsim rezonabil de a efectua, aleatoriu, analiza comparativă cu legislațiile penale ale altor state, preferențial cu cele vecine.

Astfel, conform Cod penal al Federației Ruse [13], răspunderea penală pentru organizarea unei comunități (organizații) criminale sau participarea la ea este cuprinsă de prevederile art. 210, în cadrul căruia nu se face nici o referință la scopul specific de comitere a unei sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist și nici nu există vreo diferență în regimul sancționator în raport cu acest scop.

În cazul legislației penale a Federației Ruse, răspunderea penală pentru organizarea comunității teroriste și participarea la ea se instituie printr-o normă prohibitivă statuată la art. 205.4 Cod penal. Conținutul acestui articol include:

„1. Crearea comunității teroriste, adică a unui grup stabil de persoane, care s-au reunit în prealabil în scopul desfășurării activității teroriste sau pentru pregătirea sau comiterea uneia sau mai multor infracțiuni prevăzute la articolele 205.1, 205.2, 206, 208, 211, 220, 221, 277, 278, 279, 360 și 361

din prezentul cod, sau a altor infracțiuni în scop de propagandă, justificare și sprijinire a terorismului, precum și conducerea unei astfel de comunități teroriste, a unei părți a acesteia sau a unităților structurale ce intră într-o astfel de comunitate – se pedepsește cu închisoare pe nu termen de la 15 la 20 de ani, cu (sau fără) amendă de până la un milion de ruble (aproximativ 12,5 mii EURO), sau în mărimea salariului ori altor venituri pentru o perioadă de până la 5 ani și cu o limitare a libertății pentru o perioadă de la 1 la 2 ani sau detenție pe viață.

2. *Participarea la comunitatea teroristă – se pedepsește cu închisoare pe nu termen de la 5 la 10 de ani, cu (sau fără) amendă de până la 500 000 de ruble sau în mărimea salariului ori altor venituri ale condamnatului pentru o perioadă de până la 3 ani.*

Notă. 1. Persoana care a încetat benevol participarea la comunitatea teroristă și care a informat despre existența acesteia se liberează de răspundere penală, dacă acțiunile acesteia nu conțin semnele unei alte componente de infracțiune. Nu poate fi considerată încetare benevolă a participării la comunitatea teroristă dacă este făcută în momentul reținerii sau în momentul de după reținere a persoanei ori după începerea urmăririi penale în privința acesteia sau în cazul desfășurării acțiunilor de urmărire penală sau a celor speciale de investigație dacă persoana cunoștea acest fapt.

3. *Prin sprijinirea terorismului [...] se înțelege prestarea de servicii, de ajutor material, financiar sau de altă natură care facilitează activitatea teroristă [13]”.*

Analiza minuțioasă a normei de la art. 205.4 Cod penal al Federației Ruse permite de a face următoarele constatări cu valență juridică, raportate la prevederile legislative din Cod penal al Republicii Moldova:

a) pentru organizațiile/ asociațiile/ comunitățile criminale orientate spre comiterea infracțiunilor te-

roriste se apelează la o nouă formă de participare penală – organizația teroristă. Conform art. 24 al Legii federale nr. 35-FZ din 06.03.2006 cu privire la combaterea terorismului [15], organizația este recunoscută ca teroristă și urmează a fi supusă lichidării în cazul în care în numele sau în interesul acesteia se realizează organizarea, pregătirea și comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 205-206, 208, 211, 220, 221, 277-280, 282.1-282.3, 360 și 361 din Codul penal al Federației Ruse, precum și în cazul în care aceste acțiuni sunt efectuate de către persoana care realizează controlul drepturilor și obligațiilor organizației. În legislația Republicii Moldova termenul de „organizație teroristă” i se atribuie înțelesul de organizație creată în scopul desfășurării activității teroriste sau organizație care admite recurgerea la terorism în activitatea sa. Organizația se consideră teroristă dacă măcar una din subdiviziunile sale structurale desfășoară activitate teroristă [10];

b) norma ce incriminează organizarea unei comunități teroriste este distinctă de ceea ce instituie răspundere penală pentru organizarea unei comunități (organizații) criminale, acestea din urmă fiind prevăzute la articole diferite din Cod penal;

c) este supusă răspunderii și pedepsei penale atât organizarea comunității (organizației) criminale sau comunității teroriste, cât și participarea la o asemenea formă de organizare a activității infracționale. Conform legislației penale a Republicii Moldova, nu se prevede răspundere penală pentru simplul fapt de participare la organizația criminală;

d) participantul la o comunitate (organizație) criminală sau la o organizație teroristă este liberat de răspundere penală doar dacă acțiunile sale nu conțin semnele unei alte componente de infracțiune. Reamintim, în conformitate cu art. 47, alin. (6) Cod penal al Republicii Moldova: „*Membrul organizației criminale poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența organizației criminale și a ajutat la descoperirea in-*

fracțiunilor săvârșite de ea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor organizației respective” [2], respectiv, nu este nici o referință la imposibilitatea liberării depline de răspundere penală în cazul constatării în acțiunile membrului organizației criminale a semnelor altor componente de infracțiune;

e) dacă, pentru legislația penală a Republicii Moldova, lista infracțiunilor cu caracter terorist este una exhaustivă și scopul de comitere a unei infracțiuni cu caracter terorist implică o limitare vădită la un număr concret de infracțiuni, atunci construcția legislativă a art. 205.4 Cod penal al Federației Ruse nu presupune o limită în ceea ce privește infracțiunile pentru care se constituie comunitatea teroristă. Scopul creării comunității teroriste înglobează nu doar comiterea infracțiunilor cu caracter terorist, ci și a celor de propagandă, justificare și sprijinire a terorismului. Or, conform art. 63, alin. (1), lit. r) Cod penal al Federației Ruse, comiterea infracțiunii în scop de propagandă, justificare și sprijinire a terorismului este prevăzută drept circumstanță agravantă legală. Respectiv, spre exemplu, crearea unui grup criminal organizat pentru realizarea unui furt în scop de contribuire la activitatea teroristă, conform legislației în vigoare a Republicii Moldova, urmează a fi calificat strict în conformitate cu art. 26, 186, alin. (3), lit. b) Cod penal, fără antrenarea răspunderii penale conform art. 284, alin. (2) Cod penal. Aceeași situație se va atesta și în cazul altor infracțiuni neincluse în lista de la art. 134¹¹ Cod penal, chiar dacă sunt conexe terorismului (spre exemplu, infracțiunii de finanțare a terorismului nu i se atribuie un caracter terorist).

Este remarcabil și faptul că pentru organizarea activității unei organizații teroriste și participarea la activitatea unei asemenea organizații legiutorul rus a prevăzut răspundere penală separată conform art. 205.5 Cod penal al Federației Ruse. Reiese în mod logic că organizarea comunității teroriste nu absoar-

be și organizarea activității unei organizații teroriste. Dacă distincția dintre termenele de comunitate (teroristă) și organizație (teroristă) este de natură sintactică², atunci diferența dintre organizare și organizare a activității este vădită, fapt demonstrat și de regimul sancționator mai sever în cazul participării la activitatea organizației teroriste comparativ cu simpla participare la organizația teroristă.

Codul penal al Ucrainei [14] diferențiază răspunderea penală dintre *Crearea unei organizații criminale* (art. 255 Cod penal) și *Crearea unui grup terorist sau a unei organizații teroriste* (art. 258-3 Cod penal).

Cu toate că scopul creării unei organizații criminale nu se intersectează cu cel al comiterii infracțiunilor cu caracter terorist, totuși, la art. 255 Cod penal al Ucrainei scopul este scos în evidență prin specialitatea sa: răspunderea penală pentru crearea organizației criminale survine doar în cazul prezenței scopului de comitere a unei infracțiuni grave sau deosebit de grave. Merită de atenționat și prezența posibilității tragerii la răspundere penală și pentru activitatea de participare la organizația criminală sau la infracțiunile comise de o astfel de organizație, fapt ce nu este caracteristic legislației penale autohtone.

Conform art. 258-3 Cod penal al Ucrainei:

„1. *Crearea grupului terorist sau a organizației teroriste, conducerea respectivului grup sau a respectivei organizații ori participarea la ele, precum și sprijinul organizațional sau de altă natură în vederea creării sau funcționării grupului terorist sau organizației teroriste* – se pedepsește cu închisoare pe un termen de la 8 la 15 ani cu (sau fără) confiscarea averii.

2. *Se liberează de răspundere penală, pentru faptele prevăzute de alin. (1) a respectivului articol, persoana, cu excepția organizatorului și conducătorului grupului terorist și organizației teroriste, care*

² Notă: Nici Codul penal al Federației Ruse [13], nici alte legi de referință [15] și nici Plenul Curții Supreme [12] nu delimitează acești doi termeni.

a informat benevol organul de drept despre activitatea teroristă corespunzătoare, a contribuit la încetarea acestei activități sau descoperirii infracțiunilor, comise în legătură cu crearea sau funcționarea unui asemenea grup sau organizații, dacă în acțiunile acestuia nu sunt semnele altei componente de infracțiune” [14].

Suprapunerea art. 284, alin. (2) Cod penal al Republicii Moldova cu art. 258-3 Cod penal al Ucrainei denotă următoarele particularități:

a) legiuitorul din Ucraina operează cu sintagmele „grup terorist” și „organizație teroristă”, pe când în cazul Republicii Moldova – „organizație criminală” și „grup criminal organizat”. Acest fapt evidențiază o dată în plus caracteristicile organizației teroriste în raport cu organizația criminală, care, datorită specificului său, comportă o semantică mai restrânsă;

b) legislația penală a Ucrainei incriminează fapta de participare la grupul terorist sau organizația teroristă, fapt nereglementat și de legislația penală națională;

c) liberarea de răspundere penală a participanților la grupul terorist și la organizația teroristă, fiind prevăzută nemijlocit în cadrul normei incriminatoare, prevede și cazurile de excepție, când în acțiunile participanților se întrunesc semnele altei/ altor componente de infracțiune.

Legislația României, inclusiv cea penală, este novatorie în domeniul incriminării infracțiunilor și contravențiilor ce abordează fenomenul terorismului. Astfel, spre deosebire de legislațiile penale anterior cercetate (Republica Moldova, Federația Rusă, Republica Ucraina), Cod penal al României nu prevede nici o infracțiune cu caracter terorist.

În același context, art. 367 Cod penal al României [3] instituie răspundere penală pentru comiterea infracțiunii de *Constituire a unui grup infracțional organizat*, fără ca să facă referință la scopul de comitere a infracțiunilor cu caracter terorist. Scopul este evidențiat doar la definirea propriu-zisă a grupului

infracțional organizat, prin care, conform art. 367, alin. (6) Cod penal al României „se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii unei sau mai multor infracțiuni” (sublinierea ne aparține – n.a.) [3].

În cazul României, cadrul legal de prevenire și combatere a terorismului își găsește reflectare într-o lege specială – Legea privind prevenirea și combaterea terorismului nr. 535 din 25.11.2004 [11], care în Capitolul IV, intitulat „Infracțiuni și contravenții”, incriminează un șir de fapte cu orientare teroristă, prevăzând totodată și sancțiunea pentru comiterea acestora.

Conform art. 35 al Legii sus-îndicate:

„(1) *Fapta de a se asocia sau de a iniția constituirea unei asocieri în scopul săvârșirii de acte de terorism ori aderarea sau sprijinirea, sub orice formă, a unei astfel de asocieri* – se pedepsește cu închisoare de la 5 la 12 ani și cu interzicerea unor drepturi, fără a se putea depăși maximul pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea ce intră în scopul asocierii.

(2) *Fapta de a conduce o entitate teroristă* – se pedepsește cu închisoare de la 7 la 15 ani și interzicerea unor drepturi” [11].

Prin „entitate teroristă”, conform art. 4 al aceleiași legi, se are în vedere: „persoana, gruparea, grupul structurat sau organizația care: a) comite sau participă la acte teroriste; b) se pregătește să comită acte teroriste; c) promovează sau încurajează terorismul; d) sprijină, sub orice formă, terorismul.

Binevenite sunt și explicațiile definițiilor de grup structurat, grupare teroristă, organizație teroristă:

„*Grup structurat* – un grup care nu este format aleatoriu pentru săvârșirea imediată a unui act terorist, nu presupune un număr constant de membri și nu necesită stabilirea, în prealabil, a rolului acestora sau a unei structuri ierarhice” [11];

„*Grupare teroristă* – grup structurat mai mare de două persoane, înființat pe o anumită perioadă de timp și care acționează concertat pentru comiterea de acte teroriste” [11];

„*Organizație teroristă* – structură constituită ierarhic, cu ideologie proprie de organizare și acțiune, având reprezentare atât la nivel național, cât și internațional și care, pentru realizarea scopurilor specifice, folosește modalități violente și/sau distructive” [11].

Compararea art. 284 Cod penal al Republicii Moldova cu art. 35 al Legii nr. 535/2004 a României, scoate în evidență următoarele subtilități:

a) crearea sau conducerea entității criminale, prezentând un grad diferențiat de pericol social, sunt sancționate în mod diferit. Acest fapt nu se atestă în nici una din legislațiile penale examinate în prezentul studiu;

b) se supune răspunderii penale și fapta de aderență sau sprijinire a unei asocieri cu scop de comitere a actelor de terorism. O dată în plus se conturează regula de incriminare și sancționare inclusiv a acțiunilor participanților la asocierea teroristă, fapt exceptat de legea penală actuală a Republicii Moldova³;

c) entitatea teroristă presupune și forme de grupare nestructurate și neorganizate. Prin aceasta se extinde considerabil cercul persoanelor ce pot fi supuse răspunderii penale pentru participarea la orice fel de asociere în scopul comiterii actelor de terorism.

Concluzii și recomandări

Particularitățile distinctive ale cadrului incriminator al fiecărei țări în parte, raportat la infracțiunea de creare sau conducere a unei organizații criminale

³ Notă: Conform art. 74², alin. (2) Cod penal al Republicii Moldova din 1961 [1], era supusă răspunderii penale apartenența la organizația criminală sau participarea la activitatea acestei organizații. În conformitate cu legislația penală actuală [2], nu se supune răspunderii penale nici apartenența și nici participarea la grupul criminal organizat, organizația criminală, chiar dacă acestea sunt constituite în scop terorist.

cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist, permit evidențierea tendințelor actuale de evoluție a respectivei norme de drept, dispoziția căreia în cazul Republicii Moldova nu a suportat nici o modificare încă din anul 2008 când a fost introdusă în Cod penal [7].

Protecția juridico-penală reușită contra faptei de creare sau conducere a unei organizații criminale sau a unui grup criminal organizat cu scopul de a comite una sau mai multe infracțiuni cu caracter terorist, impune luarea în seamă a următoarelor legități:

1. consolidarea unui nou concept de organizație/grup terorist, fapt ce îndepărtează de formele tipice de grup criminal organizat și organizație criminală;
2. incriminarea distinctă a infracțiunii de creare sau conducere a grupului criminal organizat/ organizației criminale și a celei de creare sau conducere a grupului/ organizației teroriste;
3. la răspundere penală se supune nu doar crearea sau conducerea unui astfel de tip de organizații/ grupuri, ci și participarea la ele sau la activitatea lor;
4. esența grupului/ organizației teroriste diferă de cea a grupului criminal organizat/ organizației criminale constituite în scop de comitere a uneia sau a mai multor infracțiuni cu caracter terorist chiar prin însuși aspectul limitativ al infracțiunilor recunoscute ca având caracter terorist.

Situația actuală în lume, tendințele de prevenire și combatere a fenomenului terorismului prin instrumente de drept, precum și întregă politică penală a statului dictează o necesitate vădită de perfectare și unificare a cadrului legislativ național, fapt pentru care intervenim cu propunerea *de lege ferenda* de a modifica și transpune prevederea de la art. 284, alin. (2) Cod penal la un articol nou, după cum urmează:

„**Articolul 284¹** Crearea sau conducerea unui grup terorist sau a unei organizații teroriste

(1) *Crearea sau conducerea unui grup terorist sau a unei organizații teroriste prin modalitățile stipula-*

te la art. 284, alin. (1) – se pedepsește cu închisoare de la 15 la 20 de ani sau cu detențiune pe viață.

(2) *Aderarea la un grup terorist sau la o organizație teroristă ori participarea la activitatea unui astfel de grup sau organizație – se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani.*

(3) *Membrul grupului terorist sau organizației teroriste poate fi liberat de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre existența grupului terorist sau organizației teroriste și a ajutat la descoperirea infracțiunilor săvârșite de acestea ori a contribuit la demascarea organizatorilor, a conducătorilor sau a membrilor grupului sau organizației respective, dacă acțiunile sale nu conțin semnele altei infracțiuni”.*

Referințe bibliografice

1. Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961. În: *Veștile*, 24.04.1961, nr. 10.
2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 14.04.2009, nr. 72-74.
3. Codul penal al României nr. 286 din 2009, în vigoare din 01.02.2014. În: *Monitorul Oficial al României, Partea I* nr. 510 din 24.07.2009.
4. Decizia Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 07.04.2015. Dosarul nr. 4-1re-74/2015 [cit. 01.12.2019]. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_plen_penal.php?id=711
5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 480 din 30.06.2011 pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a crimei organizate pe anii 2011-2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 08.07.2011, nr. 110-112.
6. Norway police say 85 killed in island youth camp attack [cit. 08.05.2021]. Disponibil: <http://www.bbc.com/news/world-europe-14259356>
7. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 136 din 19.06.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 08.08.2008, nr. 145-151.

8. Legea Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate nr. 15 din 17.02.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 04.03.2005, nr. 36-38.

9. Legea Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea terorismului nr. 51 din 07.03.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 28.03.2008, nr. 63-65 etc.

10. Legea Republicii Moldova cu privire la combaterea terorismului nr. 539 din 12.10.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova 06.12.2001, nr. 147-149.

11. Legea României privind prevenirea și combaterea terorismului nr. 535 din 25.11.2004 [citat 01.05.2021]. Disponibil: <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/57494>

12. Постановление Пленума Верховного Суда Рос-

сийской Федерации „О некоторых вопросах судебной практики по уголовным делам о преступлениях террористической направленности” № 1 от 9 февраля 2012 г.

13. Уголовный кодекс Российской Федерации № 63-ФЗ от 13.06.1996. В: „Собрание законодательства Российской Федерации”, 17.06.1996, № 25.

14. Уголовный кодекс Украины № 2341-III от 05.04.2001. В: «Відомості Верховної Ради України», № 25-26, 2001.

15. Федеральный закон Российской Федерации от 06.03.2006 № 35-ФЗ (ред. от 06.07.2016) „О противодействии терроризму” [citat 30.05.2021]. Disponibil: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_58840/f3a150581ab0bd8135bd5a08ceed1406dc1e4a07/#dst27

